

Temp: tidsskrift for historie. Udgives af Nyt Selskab for Historie. Nr 1 (2010).
229 s.

Fusioner är något av en dansk specialitet. Man behöver bara tänka på Carlsberg och Tuborg, sedan länge delar i samma företagskoncern. Eller kanske hellre erinra sig sammanslagningen av de klassiska fotbollslagen KB och B1903 till FC København, av Ikast FS och Herning Fremad till FC Midtjylland och, som hittillsvarande rekord, de sex lokalklubbar som 2003 förenades till FC Randers. Senast ut på banan är *Temp: tidsskrift for historie*, som bildades 2010 genom en sammansmältning av *Den Jyske Historiker*, *Historie* och *Nyt fra Historien*, tre Århus-baserade tidskrifter med vardera ett halvsekel på nacken.

Huvudman för tidskriften är det nybildade Nyt Selskab for Historie och den utges med ekonomiskt stöd från Forskningsrådet for Kultur og Kommunikation, den humanvetenskapliga grenen av Danmarks nationella forskningsråd. Orsaken till fusioneringen uppges vara de krav på internationalisering, på bibliometrisk värdering och på gedigen sakkunnigbedömning av forskningen som börjat göra sig starkare gällande i Danmark liksom på så många andra håll. Det går att lösa två sorters prenumerationer: en med abonnemang på papperstidskriften och tillgång till en elektronisk utgåva, och en med enbart tillgång till den elektroniska utgåvan. Det krävs alltså inloggning för att läsa webbtidskriften och något förhållningssätt till *open access* finns inte angivet (se: <www.temphist.dk>).

Liksom den danska *Historisk tidsskrift* kommer *Temp* att utges med två nummer per år, och de 14 tryckark som konstituerar det första numret ger väl en fingervisning om planerat omfång. Ett av numren kommer att vara ett "omnibusnummer bestående af artikler med bred tematisk, geografisk og kronologisk spredning", medan det andra planeras som temanummer. Som ett tecken i tiden aviseras att det första temanumret kommer att viga åt his-

toriebruk och minneshistoria. De många metaperspektiv som numera anläggs på historieämnet är måhända ett inomdisciplinärt uttryck för samma ängslan som präglar statsmaktens och forskningsråds fixering vid mätbarhet. Denna manifesterade rotlöshet lär dock varken stärka historieämnets ställning i det större vetenskapssamfundet eller bland den allmänhet som skrälet är satt att tjäna genom utåtriktad upplysning.

Hur ser då det första "omnibusnumret" ut? Redaktionen har förmodligen medvetet gått ut mycket brett för att slå an tonen. Häftet innehåller sju uppsatser, skrivna av fem män och tre kvinnor. Det finns ingen synbar princip i organiseringen av stoffet. Raden inleds med Niels Kayser Nielsen som tar ett innovativt grepp om den transnationella historien. Han argumenterar för att studiet av matvanor är en användbar metod för att komma åt och analysera kulturella zoner som skär över och inom stats- och nationsgränserna. Leon Jespersen sammanfattar överflödsförordningarnas verkan och funktion i 1500- och 1600-talets Danmark. David E. Nye behandlar i en engelskspråkig uppsats Fordfabrikernas produktionslinje och analyserar vilka faktorer som bidrog till att förnya industriarbetet i början av förra seklet. Anna-Christina L. Knudsen och Karen Gram-Skjoldager undersöker hur framväxten av nya transnationella (igen!) organisationer och nätverk efter 1945 har påverkat sammansättningen av och handlingsmönster hos den politiska och byråkratiska eliten i Danmark.

Mikkel W. Kaagaard vill i sin uppsats teckna en utvecklingshistoria över självmordsbombandet, den moderna terrorismens mest gåtfulla och samtidigt emblematiske uttryck. Han frågar också om det går att finna några gemensamma drag bland de rörelser som systematiserat bruket av självmordsdåd, vilka kan hjälpa till att förstå fenomenet. Den norske teologen Dag Thorkildsen tar i sitt bidrag upp till diskussion huruvida de lutherska statskyrkorna och senare väckelserörelserna kan ses som möjliga, långverkade föregångare i de nordiska välfärdsstatsbyggena. Slutligen vill Inger Lyndrup Nørgård lyfta fram och problematisera männens undanskymda roll i kvinnofrigörelsen, specifikt i detta fall genom att beskriva hur den danska Rigsdagen bidrog till att bryta den manliga dominansen på ett viktigt samhällsområde när man öppnade läraryrket för ogifta kvinnor på 1860-talet.

Här finns med andra ord något för alla: lite nytt och lite gammalt, lite danskt och lite engelskt, lite politik, lite religion och lite socialhistoria, lite genus och lite kultur. Allt i allt är det mycket blandade bidrag som ger ett ganska gott tvärsnitt av de frågor som sysselsätter dagens nordiska historiker. Till uppsatserna kommer sedan en längre opponenterecension av en avhandling för doktorsgraden, en debattartikel samt tre längre och åtta kortare recensioner.

Någon särskild jylländsk profil, som kunde stå i motsatsställning till det

danska "riksorganet" *Historisk tidskrift*, syns inte i uppsatserna, däremot i en debattartikel och en recension som diskuterar ett gemensamt tema, nämligen dansk-tyska kriget 1864, som till stor del handlade om Slesvigs ställning och Danmarks södra gräns. Utgångspunkten är en mycket uppmärksam bok av journalisten Tom Buk-Swienty, som presenterat föregivet sensationella fakta om kriget och som fått all tänkbar uppbackning av en okritisk press som refererat vartenda ord som vore det obehagliga sanningar, vilka undertryckts av myndigheter och historiker i ohelig allians. Associationerna går osökt till kolporteringen av Ernst Brunners anspråksfulla historiska uttalanden. Ville kung Christian IX frivilligt uppge Danmark som självständigt rike och ställa det under tysk överhöghet? Svaret finns i Claus Møller Jørgensens utförliga och övervägda recension av Buk-Swientys bok, ett lärostycke i kritisk granskning och på många sätt häftets höjdpunkt.

Som svensk och som oftast får man anledning att reflektera över det ganska deciderat nordiska anslaget. Flera av bidragen refererar fullständigt naturligt till relevant svensk och annan nordisk forskning. Man skulle behöva tråla i många årgångar av *Historisk tidskrift* för att finna en sådan mängd dansk forskning att det motsvarade den svenska forskning som refereras enbart i Leon Jespersens uppsats. Det är märkligt att svenska historiker så många gånger bortser från den självklara referenspunkt som det nordiska sammanhanget utgör. En löpande orientering i grannländernas dominerande tidskrifter – och dit kommer vi nog att behöva räkna *Temp* – kunde vara nyttig på många håll.

Redaktionen tycks av någon anledning vilja skriva tidskriftens namn med genomgående gemener, *temp*. Förmodligen hör det samman med den grafiska formen, som är modernt stram med ganska kompakt satsyta och flitigt bruk av versaler och sanserifer i rubrikerna. Allt detta ligger i tiden, men jag saknar kolumntitlar, något som väsentligt underlättar navigeringen när man bläddrar i en tidskrift. Uppsatserna har både fotnoter och avslutande referenslista. En egenhet är att en debattartikel och de efterföljande fristående recensionerna har gemensam, fortlöpande notnumrering. Möjligen handlar det om en teknisk miss, i vilket fall ger det ett besynnerligt intryck. Märkligt på ett annat sätt är att det inte förmedlas direkta kontaktuppgifter till författarna. Därtill saknas *abstracts* på engelska – förutom i det enda engelskspråkiga bidraget. Både det ena och det andra är vanliga krav för att inkluderas i de databaser som indexerar vetenskapliga tidskrifter, vilket redaktionen borde ha koll på med sina högt ställda ambitioner.

Carlsberg A/S är en av världens största bryggerikoncerner och alla de FC-klubbar som nämndes inledningsvis har etablerat sig som stabila lag i Superligan. Återstår att se om fusionsreceptet är lika framgångsrikt inom den historievetenskapliga utgivningen. Stolta fotbollsföreningen AGF Aarhus,

Danmarks mesta cupmästare och laget med flest säsonger i högsta ligan, har hittills undgått sammanslagning men pendlar sedan några år upp och ned i seriesystemet. Det lokala historieorganet har dock goda förutsättningar att etablera sig i förstadivisionen.

Kungl. biblioteket, Stockholm

JONAS NORDIN

Maths Isacson, Mats Lundmark, Cecilia Mörner & Inger Orre (red.), *Framträder Bergslagen: nytt ljus över en gammal region*, Bergslagsforskning III (Västerås: Mälardalens högskola, 2009). 280 s.

I antologins inledningskapitel ställer Maths Isacson frågan: Finns Bergslagen? Svaret på frågan är både ja, nej och kanske. Bergslagen som formell region med en administrativ gräns har funnits (detta i brukslagstiftlig mening) fram till 1857 och stämde väl överens med mineralförekomsten i Mellansverige. Efter detta finns ingen administrativ gräns, dock har diskussionen och debatten om Bergslagens gränser varit relativt aktiv bland forskare och allmänhet. Bokens författare väljer att inte ta ställning för en definitiv gräns. I stället konstateras att Bergslagen som region har djupa historiska rötter och namnet används flitigt då man åsyftar en geografisk yta i Mellansveriges inland, till vilken man knyter olika egenskaper. Bergslagen blir på detta sätt uppbyggt på individuella mentala kartor som definierar en odefinierad region. Det är just olika typer av mentala föreställningar av regionen som denna bok vill lyfta fram och diskutera i ett nytt ljus. Boken är en antologi med bidrag från forskare inom historia, ekonomisk historia, kulturgeografi, medie- och kommunikationsvetenskap och informationsdesign. Dess syfte är att sporra andra att kritiskt utforska Bergslagen, utmana och granska traditionella uppfattningar av regionen Bergslagen. Man vill ta ett steg bort från, och prova, den traditionella berättelsen om en framgångsrik historia av järnhantering, välfärdssamhälle och 1970-talets bruksdöd följt av utflyttning, bruksanda, missmod och företagsfientligt näringslivsklimat. Detta görs i ett populärvetenskapligt snitt, men med ett relativt omfattande refererande.

En viktig ambition i antologin är att problematisera bilder som finns av Bergslagen. I sammanhanget kan nämnas Mats Lundmarks undersökande av de problematiska unga männen som antas finnas i regionen. Den vedertagna uppfattningen av ett lågt företagande, för att inte säga företagsfientligt klimat, i regionen, prövas av Mona Hedfeldt. Nämnade artiklar bygger på empiriska undersökningar som nyanserar synen på Bergslagen och dess olika delar. Undersökningsresultaten visar på en mer komplex regional struktur, där relativt stora olikheter står att finna inom gruppen av kommuner som